

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Imliu Le-
opold (VII Krzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
5-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate că-
știle poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgul Inului Nr. 80. etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu anul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 202.

Brașov, Joi 13 (26) Septembrie

1907.

„Miniștrii români la Bistriță”.

Astăzi avem înaintea noastră articolul senzațional al ziarului „Budapesti Hirlap”, în care se pune în perspectivă nici mai mult nici mai puțin decât o declarație de războiu României din partea „monarhiei duble” austro-ungare — cum numesc șovinistii dela numita foaie monarhia noastră. „Monarhia dublă” să dovedească că e intradevăr un stat mare și nu numai o jucărie în mâinile unor boeri ca Sturdza și Brătianu!

„Bud. Hirlap” vorbește de o „violare flagrantă a integrității politice și teritoriale a imperiului craiului maghiar” prin numiții domni, cari, miniștrii ai țării românești fiind, au îndrăznit să meargă în automobil până la Bistriță în Transilvania, și ce e mai mult, să dea față acolo cu Români de ai noștri, — și conchide iute și degrabă în prima mânie, că „România sau va trebui să dea satisfacție cuvenită, sau se va pomeni față în față cu puterea armată a celor două state aliate ale Habsburgilor”.

Va se zică patrioții Rakosy, Iancso Benedek și tovarăși angajează pentru campania, ce vor s-o întreprindă contra României, și pe cei din Austria dimpreună cu propagatori ideii împărăției „Grossoesterreich”. Dacă uu s'au făcut de răs până acuma gazetarii aceștia, se fac de sigur acuma, când din chiar senin vin să alarmeze lumea, că miniștrii români ar fi venit la Bistriță, ca să ațâțe pe Români dela „Asociațiune” contra Ungurilor. O absurditate ca aceasta n'a putut răsări decât din capetele acestor fanatici dușmani ai neamului românesc.

Știm însă noi cei de-aici, ce scopuri urmărește și acest articol al lui „Budapesti Hirlap”. Vor să agite opinia publică maghiară în contra Românilor noștri de aici, până la acel grad, încât să nu i-se mai pară prea aspră și nejustificată nici un fel de prigonire contra noastră și a instituțiilor noastre culturale.

Când colo ce s'a întrecut la Bistriță? Nimic și iarăși nimic! Pace, și bună ordine, intruniri și petreceri liniștite aranjate în prezența autorităților din orașul și comitatul Bistrița de către membrii Asociațiunii. De miniștrii țării românești nici urmă la aceste intruniri și serbări.

Dar totuși a fost un ministru românesc la Bistrița. Aceasta o constată și foile maghiare, cari sunt mai puțin războinice, ca „Bud. Hirlap”. Ministrul de interne Ionel Brătianu a umblat pe acolo cu automobilul trei zile înainte de intrunirea Asociațiunii și a convenit și cu câțiva fruntași români din Bistrița, dela cari a luat unele informațiuni pentru cercetările sale etnografice. A fost și pe la Năsăud și a donat și 100 de coroane pentru a se da elevului celui mai diligenț dela gimnaziul acesta.

Ei bine, ce a păcătuit d-l Ionel Brătianu prin aceea, că a vizitat ținuțul Bistriței și a făcut un mic dar

gimnaziului de acolo, de sigur nu în calitate de consilier al Regelui Carol, ci ca persoană privată, din incidentul excursiunii sale? Ce să zică atunci regeatul român, că în Ungaria nu persoane particulare, nu un ministru sau un alt funcționar înalt de stat în excursiunile sale private, ci societăți organizate cari dispun de fonduri însemnate, cum e societatea Sf. Ladislau, subvenționează școlile și pe școlarii maghiari din România cu sume mari, ce le varsă acolo anual?

De ce am mai pierde însă cuvinte în fața unor dușmani așa de încarnați ai Românilor de pretutindeni?

Vom constata numai faptele petrecute.

E minciună că miniștrii români, d-nii Sturdza și Ionel Brătianu ar fi fost Sâmbătă în Bistriță și ar fi luat parte incognito la adunarea Asociațiunii.

E minciună, că ministru-președinte Sturdza s'ar fi văzut sub masca unui alt nume în Bistrița în săptămâna trecută. Iată ce cetim în „Voinea Națională”, ce ne-a sosit azi și care a apărut cu 12 oare înainte de descoperirea grozavă, ce-a făcut-o „Budapesti Hirlap”:

„D-l președinte al consiliului Dim. Sturdza, s'a întors aseară (Luni) în capitală venind de la moșia sa din Tecuci, Găiceanca”.

Incât pentru ministrul Ionel Brătianu, d-sa, care se află în concediu, a fost ce e drept la Bistrița, dar numai în ziua de Miercuri, cu trei zile înainte de intrunirea „Asociațiunii” și n'a avut nimic de a face cu această societate și cu cei intruniți la festivitățile ei. Aceasta ne-o atestă în mod neîndoios știrea publicată de către „Revista Bistriței”, apărută Sâmbătă, de următorul cuprins:

„D-l Ministru de Interne, Ionel I. C. Brătianu cu soția sa născută princesa Știrbei a sosit Miercuri la amiazi cu automobilul în orașul nostru. După amiazi au vizitat în societatea d-lor protopop Gerasim Domide și Dr. L. Domide comunele Nușfalău și Șoimuș și apoi s'au întors pe inserate peste Budacul-rom., Dumitrița, Orhei și Jelna la Bistrița. Joi dimineața au vizitat biserica românească și la 8 1/2 ore au plecat la Năsăud, unde au vizitat gimnaziul și apoi au plecat spre Rodna, având de a face drumul în aceeași zi până în Dorna. Ministrul Brătianu a dăruit 100 cor. pentru cel mai bun student dela gimnaziul din Năsăud. În Nușfalău a vizitat mai multe case țărănești, clădiri economice și a vorbit cu mai mulți țărani, a cumpărat farfurii și vase de lut vechi, cum și alte lucruri antice.”

Prin urmare opintirea nesăbuiților șovinisti dela „Budapesti Hirlap” e tot așa de absurdă ca răutăcioasă. Norocul lor că se schimbă vremea și devine mai răcoroasă, căci altfel, în urma auto-surescității, acești descreștați dușmani ai Românilor erau în mare pericol.

Apelul lor la mobilizare în contra României va produce de sigur numai un hohot în ambele emisfere ale „monarhiei duble”.

Serbările Asociațiunii.

II.

Bistrița, 11/24 Sept. 1907.

Atmosfera sărbătorească de Sâmbătă a ținut mai departe și *Duminică*, când aveau să se țină ședințele meritice ale Asociațiunii.

De dimineață o parte din public se duse la sf. biserică, iar alta, nu tocmai numărătoasă, se întruni în sala cea mică din etaj dela »Gewerbeverein« să asculte dizertația d-lui Dr. Nic. Bălan din Sibiu. Dizertația aceasta, ținută între orele 9—10, a fost unul din punctele cele mai frumoase și mai instructive din curel festivităților. Intr-o desfășurare logică a ideilor, făcută într'un grai limpede și adeseori călduros și plastic, conferențiarul a vorbit despre raportul între cultură și religie, arătând, că adevărata cultură trebuie să se întemeieze pe sentimentul religios și în deosebi pe sublimele învățături ale Mântuitorului Christos. Foarte frumos a introdus vorbitorul pe ascultătorii săi în materie, pornind dela tabloul lui Max Klinger: »Christos în Olymp«, care înfățișează pe Mântuitorul intrând în raiul păgănesc, între zeitățile zăpăcite și infuriate, și întâmpinat fiind cu bucurie de dumnezeiasca Psyche. — D-l profesor Bălan este un tânăr înzestrat cu frumoase cunoștințe și cu mult bun simț; dela dânsul se pot aștepta încă multe lucrări, ca cea cetită cu prilejul acesta. Convingerei și totodată dorinței acesteia i-a dat expresiune și vice-președintele în cuvintele de mulțămire, ce le-a adresat conferențiarului în numele ascultătorilor.

Intrăceea în sala cea mare de jos se începuse proba pentru concertul, ce avea să se țină în seara zilei de Duminică. Imprejurarea aceasta făcând, ca a doua ședință a adunării generale să se poată începe numai la 11 oare și nu la 10, după cum se anunțase în program.

Ședința a doua încă a fost cercetată de un public numărös, între care și foarte mulți săteni, și lucrările ei au fost urmărite de asemenea cu cel mai mare interes. Imediat după deschidere s'au cetit mai multe telegrame de salutare trimise din diferite părți: De la I. P. S. S. părintele Metropolit Ioan Mețianu, dela P. S. S. episcopul Dr. Radu, din partea mai multor despărțăminte, dela societatea »Junimea« din Cernăuți, dela redacția »Gazetei Transilvaniei« etc. etc.

Trecându-se apoi la adevăratele lucrări, referentul comisiei alese pentru examinarea raportului general al comitetului, d-l Dr. Victor Onișor, într'o expunere dezvoltată arătă, ce s'a lucrat din partea Asociațiunii sub conducerea comitetului central în cursul anului trecut, și apoi se opri în deosebi la câteva puncte, la care prezentă câte-va propuneri făcute din partea comisiei, pe care o reprezenta.

Înainte de a trece la discuția acestor propuneri, la invitarea vice-președintelui întreagă adunarea se ridică spre semn de pietate față cu membrii Asociațiunii răposați în cursul anului trecut. Insuși președintele ceti numele acestor membri mult regretați și întreagă adunarea le zise cu pietate »Dumnezeu să-i odihnească».

Dintre propunerile comisiei, care s'au primit, cele mai însemnate sunt următoarele: 1) Se aduce mulțămintă Comitetului pentru lucrările săvârșite; 2) Se exprimă cele mai călduroase mulțumiri tuturor donatorilor în favorul Muzeului național; 3) Comitetul să caute, ca lucrările inițiate de secțiunile literare-scientifice, ca d. e. Dicționarul toponimic, înmulțirea »Bibliotecii populare a Asociațiunii« etc. să se execute cât mai curând; 4) Având în vedere strămtoarea, în care au ajuns școlile noastre populare în urma dispozițiilor luate în timpul din urmă din partea statului, Comitetul să întreprindă, în cadrul mijloacelor Asociațiunii, toate mijloacele ce-i stau la dispoziție pen-

tru ajutorarea acestor școli; 5) În cestiunea »Reuniunii române de cântări din Beiuș«, înființate sub egida Asociațiunii și ale cărei statute guvernul țării a refuzat a le înțări, comitetul să studieze din nou din punct de vedere juridic îndreptățirea Asociațiunii de a întemeia asemenea însoțiri culturale și să străluască din nou din toate puterile pentru recunoașterea celei din Beiuș. — La cestiunea aceasta din urmă au luat cuvântul și d-l profesor Fabian, precum și d-l avocat Dr. Ciordaș din Beiuș și a făcut asupra întregii adunări cea mai bună impresiune modul călduros și inteligent, în care au înfățișat părerile dânsilor, precum și graiul limpede și curat românesc, în care au dat expresiune acestor părerii.

În numele comisiei pentru revidarea socotelilor anului 1906 și pentru studiarea proiectului de budget pe anul 1908 a raportat scurt și limpede d-l șef de bancă Valeriu Poruțiu. Din raportul dânsului, bazat pe temeinicul raport al casierului Asociațiunii, d-l I. Vătășanu, și pe registrele și actele cenzurate, se vede, că averea Asociațiunii și a tuturor fondurilor administrate de ea se urcă de prezent la suma de peste 800,000 coroane, — sumă nelăsemnată față cu numeroasele trebuințe ale poporului nostru și față cu timpul, de când există Asociațiunea. O singură scuză avem: sărăcia poporului nostru și împrejurările nefavorabile politice, cu care am avut și avem să ne luptăm.

Raportorul comisiei a constatat, că toate socotelile și actele justificative s'au aflat în cea mai bună ordine, și pe temeiul acestei constatări a propus descărcarea casierului și a întregului comitet pentru gestiunea anului 1906. De asemenea a propus primirea budgetului pe a. 1908 în tocmai cum a fost proiectat de comitet.

Urmă apoi comisia pentru înscrierea membrilor noi, care împărțasi prin rostul d-lui avocat Dr. Vasile Pahone, că s'au înscris și și-au plătit taxele mai mulți membrii fondatori, pe viață și ordinari, încasându-se frumoasa sumă de aproape 3000 coroane. Între noii membrii fondatori este însuși referentul, care a fost răsplătit cu călduroase aplauze.

Urmă un moment sărbătorec.

Vice-președintele, ridicându-se de pe locul său, mulțumi adunării pentru încrederea acordată până acum, arătând că comitetul a căutat să facă tot ce i-a stat în putință în interesul Asociațiunii și printr'asta în interesul culturii noastre naționale; totodată o invită să purceadă la alegerea unui nou comitet pe trieniul 1908—10.

Dânsul nu uită a aminti, că sufletul întregului comitet și Mentorul Asociațiunii a fost venerabilul președinte Iosif Sterca Șuluțu, »acel bătrân, care nu mai trăiește pentru sine, ci pentru Asociațiune«. Călduroase ovațiuni se făcură la adresa d-lui Șuluțu, ca răsunset la aceste cuvinte.

Se ridică apoi d-l Dr. Nic. Vecerdea și în numele comisiei de candidare propuse să se aleagă și pentru viitorul trieniu tot comitetul de până acum, întregindu-se cu două puteri tinere, cu noii secretari, d-nii Oct. Goga și Oct. Tăslăuanu. Propunerea comisiei se primi cu unanimitate între aplauzele adunării și vice-pres. A. Bărseanu mulțumi în scurte cuvinte în numele celor aleși pentru onoarea ce li se face din nou și promise, că vor căuta cu toții a-și face datoria.

Hotărârea locului pentru viitoarea adunare generală se lăsă în îngrijirea comitetului și se luă dispoziții pentru verificarea procesului verbal.

Terminându-se astfel în deplină ordine și cu bună înțelegere frățească lucrările adunării, vice-președintele Andreiu Bărseanu mulțumi tuturor pentru interesul dovedit în cursul adunării și-i îndemnă la muncă stăruitoare pentru viitor. »Viitorul nostru«, zise dânsul, »atârnă numai dela noi. Dacă nu ne vom da noi învinși, nu este putere pe lume, care să ne poate în-

vinge. De asemenea aduse elogiile femeilor, cari au luat parte la adunare în număr așa de mare și în deosebi nobilelor doamne din Hunedoara, care au întocmit drăgălașa expoziție de lucruri de mână. »Meritul de căpetenie însă«, adăuse dânsul, »pentru reușita așa de strălucită a serbărilor, este a fraților Bistrițeni, cari dela început prin căldura inimii lor ne-au electrizat pe toți și au ridicat nivelul moral al adunării la o înălțime deosebită. Incheie deci, aducând cele mai călduroase mulțumiri Bistrițenilor și vrednicilor lor conducători.

La cuvântul de încheiere al președintelui răspunde cu elocvență i îndată d-l Gavril Tripon, dorind Asociațiunii tot succesul.

Cu inimile înălțate și cu ochii strălucitori de bucurie părăsiram cu toții locul de întrunire, ca după prânz să convenim din nou la ședința festivă a secțiunilor literare-științifice și la concertul dat de Reuniunea română de cântări din loc.

Ședința festivă a secțiunilor literare-științifice, ținută la orele 4½ p. m., încă a succes destul de bine și ar fi fost și mai festivă, dacă publicul, parte obosit de ședința dinainte de amiază, parte distribuit la mesele ospitaliere a mai multor fruntași bistrițeni, ar fi luat parte în număr mai însemnat și dacă în genere în decursul ei ar fi fost mai multă ordine și mai multă liniște. Și în adevăr conferințele cetite la această ședință ar fi meritat să fie urmărite cu o religioasă luare aminte, atât în vederea subiectelor, cât și față cu persoanele conferențiarilor.

Vrednicul profesor năsăudean, d-l Gregorin Pletosu, într-o lucrare tratată cu multă pricepere, a arătat, că educațiunea nu se încheie cu terminarea anilor de școală, ci ar trebui continuată și mai departe, până la vârsta de 20 ani, când tânărul ajunge la maturitate. Anume părerea dânsului este, că ar trebui ținute cursuri regulate pentru adulți, în care să li se arate, cum să-și păstreze sănătatea, să se ferească de beție și de lux, să îmbrățișeze meseriile. Asemenea cursuri, zise dânsul, s'ar putea face sub epida Asociațiunii, care ar trebui să îngrijească totodată, ca tinerii și tinerele să aibă și lectură potrivită, din care să-și îmbogățească cunoștințele și să-și întărească caracterul.

Tema tratată de d-l Pletosu e foarte actuală, mai cu seamă în vederea împrejurărilor create școalelor noastre în timpul din urmă, și nu ne îndoiim, că măsurile recomandate de dânsul vor fi ținute în seamă de cei chemați.

După dânsul a vorbit secretarul literar al Asociațiunii, poetul Octavian Goga, care a tratat cu multă măiestrie și competență tema: »Țăranul în literatura noastră poetică«.

D-l Goga a arătat, cum ideile și vederile unei epoci a influențat și influențează, asupra scriitorilor și cum prin urmare și poezii noștri sub influința vederilor generale înfățișează pe țăran în diferite chipuri. Așa d. e. scriitorii dela începutul veacului trecut, ca Beldiman, Conachi, Văcărescu, preocupati de ideile de castă, abia se uită la țăran și nu-i dau aproape nici o importanță. Urmează însă o nouă generație de scriitori, crescută în vederi mai liberale, cari recunosc valoarea mulțimei și dau și țăranului o însemnată tot mai mare. »Proști, dar mulți!« zice Alexandru Lăpușneanu în nuvela lui Constantin Negruzzi. Acela însă, care se simte

atras mai mult de țăran și-i iubește mai tare graiul, poezia și obiceiurile, e V. Alecsandri. Alexandri îl vedea însă pe țăran cu ochii săi optimiști, îl idealiza. El nu vede suferințele țăranului și sărăcia lui, ci-l vede frumos și voinic, mânănd »boi plāvani în câte șase«, iar pe țărancă o descrie »purtând cofla cu apă rece pe ai săi umeri albi rotunji«. Abia Eminescu își dă seamă de viața adevărată a țăranului, când zice în doina cunoscută: »Nu-mai umbra spinului la ușa creștinului«. Acela însă, care descrie pe țăranul nostru așa cum este el în adevăr, și care arată dorurile și aspirațiunile lui, e Gheorghe Coșbuc. Poezii următorii, între cari și O. Carp, stăpâniți de simțul realității, îl înfățișază în modul lor.

Lucrarea aceasta, în care autorul, poate fără să vrea, și-a făcut indirect analiza sa sufletească și a arătat vederile sale și isvorul său de inspirațiune, a făcut o adâncă impresiune asupra ascultătorilor și a fost încununată cu aplauze unanime.

La finea ședinței vicepreședintele a mulțumit călduros celor doi conferențieri și a anunțat, că premiul »Andrei Mureșianu« s'a distribuit de astă-dată d-lor I. Agărbiceanu pentru volumul său »Dela țară« și Z. Bărsan pentru schițele și nuvelele sale intitulate »Ramuric«. Nu atât valoarea premiului, zise d-l A. Bărsanu, »trebuie privită ca răsplata autorilor, cât mai mult recunoașterea valorii lucrărilor lor din partea Asociațiunii. Cei vechi răsplătau pe poezi cu o simplă cunună de lauri; noi îi răsplătim cu o mică sumă de coroane«.

Coroana tuturor festivităților, despre care am început a raporta, a fost de bună seamă Concertul dat Duminecă seara tot în sala Reuniunii meseriașilor, din partea »Reuniunii române de cântări din Bistrița«, cu ajutorul orchestrei militare și a câtorva particulari. Rare-ori mi s'a dat prilejul să văd adunat la un loc un public românesc așa de frumos și de numeros, ca cel concentrat la acest concert. Sala întreagă: scaune, locuri de stat, galerie, gemeau de public. Damae îmbrăcate în vestimente de bal; câteva, între care și d-na T. Mihali, în frumoase costume naționale. Dintre streini erau de față: Vice-comitele cu soția, primarul și mai mulți ofițeri.

Programul foarte bogat, poate chiar prea bogat, a fost executat cu un succes peste toate așteptările. Corul mixt, compus din vreo 40 persoane a executat sub conducerea d-lui C. F. Rohrbek, cu destulă precizie piesele: »Zile frumoase«, de A. (?) Popovici, »Brumărelul« de Iacob Mureșianu, hora »Două inimici« de G. Dima, și »Peste codrii cei verzi« de I. Vidu. Solurile din »Brumărelul« au fost cântate de d-na Veluria Dr. Pop și Dr. Victor Gael, iar cel din piesa lui Vidu, de asemenea de d-na Veluria Dr. Pop. Cu multă pricepere și cu mult simț a executat d-l Nicolae Brătianu concertul de violină No. 7 de Berlioz, d-nul Const. Pavel, cu simpatice-voce de tenor, »Ce te legeni codrule?« de Scheletti, la care a mai adăos apoi o piesă populară. Orchestra militară a executat cu precizie uvertura la »Wilhelm Tell« de Rossini și un frumos potpourri de cântece românești de Oberthor. Punctele de forță ale concertului însă au fost cântecele executate de d-soarele Virginia Gall și Valeria Papp. D-soara Virginia Gall a cântat cu o fineț deosebită și cu o coloratură admirabilă o arie din opera

»Maria di Rohan« de Donizetti și apoi trei frumoase cântece populare de d-l Tib. Brediceanu. D-soara Valeria Papp, care posedă o voce frumoasă și bogată și totodată o excelență școală muzicală, a cântat aria Santuzzei din opera »Cavaleria rusticana« de Mascagni, »Segniddilla« și »Mândruliță de demult« de G. Dima, la care a mai adăos la insistența publicului încă două piese populare, compuse, după cum ni s'a spus, de un frate al dânsului.

După concert au urmat jocuri pline de viață și de veselie, care au durat până în zorile zilei.

Așa s'au petrecut serbările dela Bistrița, care au trebuit să înalțe pe ori și cine și să umple inimile de speranțe pentru viitor.

Onoare Bistrițenilor!

Corresp.

Procesul de presă al „Telegrafului Român“.

— Raport special. —

Cluj, 23 Sept. 1907.

Prea ne-am obicinuit cu procesele de presă, intentate ziarelor noastre, încât nici nu le mai ținem în seamă. Câte o notiță scurtă între știrile zilei, că cutare »confrațe« a fost onorat cu atâtea ori atâtea luni temniță de stat și atâtea sute de coroane amendă în bani, și trecem înainte, ca și cum chestia n'ar fi de nici o importanță. Nici măcar obicinuitele rapoarte speciale despre decurgerea pertractărilor finale nu mai apar acum în ziarele noastre, așa, ca mai înainte, ci ne mulțumim, cu înregistrarea faptului implinit, cum am spus, între știrile mărunte ale zilei.

Nu e bine așa. Pentru-că știut este, că astfel de procese, nu procurorii, ci guvernul le pune la cale. În fie-care rechisitor al procurorului, ținut cu ocaziunea vreunei pertractări finale, se cuprinde deci și e reoglințat programul ascuns de muncă al guvernului față de noi, Români, se cuprind intențiunile guvernului în lupta ce o poartă pentru a ne slăbi și a ne aduce la tăcere.

Interesele noastre bine pricepute prind deci, ca despre fie-care pertractare finală în procesele de presă intentate acum cu grămada ziarelor noastre să se dea raport amănunțit publicului românesc, pentru-ca pe calea aceasta se ajungă la cunoștință publică intențiunile ascunse ale guvernului, spre a se putea lua din vreme și din partea noastră măsurile de apărare.

Din acest punct de vedere de mare interes a fost pertractarea din Vinerea trecută, (20 Septemvrie n.) ținută în fața curții cu jurați din Cluj în procesul de presă intentat ziarului »Telegraful Român«. S'a văzut din rechisitoriul procurorului, că procesul e tras de păr, numai pentru-că guvernul are trebuință de un verdict de condamnare, cu care se poată stigmatiza de nepatriotică metropolia gr. ort. română din Ungaria și Transilvania pentru executarea cine știe a cărui plan ascuns; și tot în acest scop a avut trebuință de un verdict de condamnare și în contra »Unirii«, organul metropoliei gr. cat. române din Blaj.

Nu vreau să fiu proroc, dar tare mă tem, și temerea aceasta o împărtășesc și alții, că procesele puse la cale în contra

revistei populare »Tara noastră« încă își au scopul și rostul lor. Guvernul vrea să aibă motiv, pentru a se putea atinge și de »Asociațiunea« noastră.

Premiând acestea, las să urmeze acum o scurtă descriere a decurgerii pertractării finale în procesul de presă al ziarului »Telegraful Român«. Tribunalul regesc din Cluj respinsese la timpul său acuză înaintată din partea procurorului, pe motivul, că articolul incriminat nu e de cuprins agitaric, dar procurorul a apelat la tabla regească din Cluj, și această a schimbat hotărârea, a pus pe redactorul impropriu, d-l T. V. Păcățian, sub acuză, și a dat tribunalului se înțeleagă, că în astfel de cazuri trebuie constatată agitația și atunci, când de fapt ea nu poate fi afilată nici cu lupa.

S'a ținut deci pertractare finală în cauză, în 20 Septemvrie nou, la curtea cu jurați din Cluj. Acuzatul, imitând pe colegul său dela »Unirea« și ținând poate în vedere și interesele mari ale bisericii pe care o reprezintă organul redactat de d-sa, s'a purtat destul de prevenitor și de conciliant față de judecătoria. A vorbit ungurește, a declarat că regretă publicarea articolului, cu care nu consimte, nici el nici superioritatea bisericii sale, și care s'a publicat în absența sa. Nu dânsul e deci autorul articolului, în care de altcum nu se găsește nici o agitație în contra naționalității maghiare, după-ce articolul sună la adresa ministrului Andrassy, nu la adresa naționalității maghiare.

Se putea face ori spune mai mult, pentru salvarea unei situațiuni nepăcute, creată bisericii gr. ort. române? Alți oameni erau mulțumiți cu atâtea. Intre împrejurări normale poate chiar și Clujenii. Dar porunca era de astfel, ca verdict de condamnare, și încă de aspră condamnare, să se aducă cu ori-ce preț, pentru-că guvernul are mare trebuință de el.

S'a văzut aceasta din rechisitorul procurorului Dr. Jenney, care și-a început vorbirea cu constatarea, că sesiunea din luna aceasta a curții cu jurați din Cluj s'a început cu procesul »Unirii«, care e organul metropoliei gr. cat. române din Blaj, și se termină cu procesul »Telegr. Român«, organul metropoliei gr. ort. din Sibiu.

E de mare însemnatate faptul acesta, care dovedește, că spiritul distructiv, miserabila boală a agitațiunii naționaliste și-a făcut intrarea și în aula din Blaj și în cea din Sibiu. »Nu ne mai putem încrede acum nici în aceia, pe cari îi considerăm de buni patrioți și de amici nouă«. Pentru-ca boala să nu se lătească și mai tare, cere stărpirea ei radicală. Nu împoartă, că articolul incriminat cine l'a scris, redactorul acuzat, ori altul, și că s'a publicat cu știrea ori fără știrea redactorului. De importanță e faptul, că peste tot un astfel de articol a putut fi publicat în »Telegraful Român« fără ca superioritatea se spună că nu-l aprobă.

Se încearcă apoi procurorul să dovedească, că în articol se află cu adevărat agitație. Vorbește despre cartea lui Aurel C. Popovici, cităză ceva din o declarațiune a lui Vasile Cogașnică, care spunea, că idealul său e acela, se fie țăranul și în țara românească așa cum e țăranul român în Ardeal, voind să dovedească prin aceasta, că poporul român are traiu bun în Ungaria, și la urmă trece la zugrăvirea personalității acuzatului, cușitul veacului al 18 lea au început a se face traduceri în limbile europene. Ea a influențat mai al-s asupra spiritului german, atât de asemenea spiritului indian prin concentrarea în sine însuși și prin aplicarea pentru viața contemplativă a visărilor poetice și a meditațiunilor metafizice.

Manifestat ca reacțiune, de o parte în contra optimismului exagerat al veacului al 18-lea și a vechilor tradițiuni, de altă parte în contra spiritului materialist al științei, acest nou pesimism a produs o înținsă literatură. El și-a găsit o expresiune clasică în scrierile poetilor ca Byron, Leopardi, Heine, Lenau, Platen, Alfred de Vigny, Chateaubriand, Leconte de Lisle, ș. a.; iar ca sistemă filozofică, în operele lui Schopenhauer și ale școalei sale.

Cu toată lupta, ce s'a dat în contra acestui pesimism, influența lui durează încă, și a fost mult nutrită prin răspândirea scrierilor lui Schopenhauer. Rămase mult timp necunoscute, aceste scrieri de pe la 1850 au început a fi cetite și studiate, și astăzi se află asupra lor o întreagă literatură, care crește mereu. Ele au o influență, pe cât de binefăcătoare prin mulțimea cunoștințelor și prin adâncile adevăruri ce cuprind, pe atât de desamăgitoare prin pesimismul lor. Ele au început a fi cetite și la noi și chiar a se

FCILETONUL »GAZ. TRANS.«

Despre pesimism.

(Fine.)

Dela ocaz renașterii încoace, și mai ales prin influența filozofiei lui Spinoza, creștinismul a început a lua o colorare mai optimistă. Cel mai bogat în idei și aspirațiuni optimiste a fost veacul al 18-lea. Și totuși, și acest veac își are vederile și teoriile sale pesimiste sau, mai bine zis contrare optimismului. Este cunoscută ingeniozitatea și spiritul satiric, în care Voltaire, în romanul său »Candide«, biciuia optimismul lui Leibnitz. O lucrare mai serioasă și sistematică în contra optimismului din acest veac este »Essai de philosophie morale« lui Maupertuis, după care relele și suferințele, atât fizice cât și morale, sunt mult mai numeroase decât plăcerile vieții.

Kant zice, că scopul naturii nici nu poate fi fericirea unei ființe înzestrate cu voință și rațiune ca omul: pentru-că un asemenea scop s'ar ajunge mai de grabă sub conducerea instinctului decât al rațiunii, care, cu cât e mai cultivată, cu atât face pe om mai nefericit. Omul dorește fericirea și, întemeiat pe credința religioasă, speră a o dobândi în altă viață, unde, ea va fi răsplata virtuții. Dar filozoficește, cu

ajutorul rațiunii, aceasta nu se poate dovedi, nici cugetă. Căci, după modul nostru de gândire, fericirea stă sau în activitate, sau repaus. Lucrarea însă presupune totdeauna un motiv, prin urmare o trebuință sau o lipsă, care e contrară fericirii. Repausul desăvârșit ar fi împetrirea sau amonțirea vieții și, deci, egal cu nimicirea sau cu nefința. Destinațiunea omului, după legea morală, al cărui izvor este inima omească luminată de rațiune, este împlinirea datoriei prin un traiu conform acestei legi.

Dar nici Kant, nici Maupertuis, deși adversari ai optimismului, nu sunt pesimiști în înțelesul de a renunța la orice speranță de fericire. Kant tocmai o spune, că, pentru liniștea sufletească, care e cel mai mare bine posibil aci pe pământ, e de ajuns omului o conștiință dreaptă și senină și privirea cerului deasupra sa.

Dar într'un timp, când simțământul religios, moștenit prin nașterea și educațiunea împreună cu vechile tradițiuni, ajunsese într'un conflict atât de viu cu spiritul filozofiei și științei moderne, cari surpau credința naivă a acelor tradițiuni, calculul rece al unui matematic ca Maupertuis, sau al unui raționalist, cum era Kant, nu putea mulțumi suflete înzestrate cu o simțire mai vie și cu o fantazie mai bogată. Dogmele teologiei și filozofiei medievale înrădăcinaseră în mintea omenimei creș-

tine închipuirea unei sisteme a lumii contrare realității, a sistemei geocentrice și antropocentrice, cari măguleau egoismul copilăresc al naturii omenesci și nutriră într'un mod de mirare uliașe aspirațiuni către un ideal contrar legilor naturii. Desmormântarea civilizațiunii greco-romane și știința modernă, cu deosebire descoperirile lui Copernic, ale lui Galilei, Newton, Laplace și Kant, începuseră a surpa zidirea miraculoasă a acelei frumoase lumi, menită a înlocui pe cea actuală; precum mai târziu Darwin și predecesorii săi nimiciră iluziunea despre origine, fericirea și desăvârșirea primitivă a omului.

Această revoluțiune a științei a produs și o puternică sguđuire morală și a dat naștere pesimismului din veacul al 19-lea. Acest pesimism își are astfel originea într'o stare excepțională a spiritelor, o stare de trecere dela un mod de vedere și de simțire la altul, dela o formă la alta a civilizațiunii.

La descuragiarea, care a cuprins pe multe din spiritele superioare ale veacului trecut, au contribuit mult și desamăgirile urmate după marii aspirațiuni politice și sociale, ce le deșteptaseră revoluțiunile timpului, mai ales cele dela 1789 și dela 1848; și ca o hrană a pornirii spre pesimism a influențat, în parte, și descoperirea literaturii indiane, din care de pe la sfâr-

noscutul autor al »Cărții de Aur«, în care se cuprinde atât de mare primejdie pentru statul ungar, în urma mulțimei de documente agitatorice publicate în acest op, și cere, ca jurații să-l declare vinovat.

La cuvântul apărătorului acuzatului, tânărul avocat Dr. Iuliu Pordea și ia înainte de toate în apărare metropoliile din Blaj și Sibiu în contra susținerii, cu care le-a onorat procurorul în chestie de patriotism, apoi constată, că ziarul »Telegraful Român« n'a fost niciodată și nu e nici astăzi foale de agitație, ci direcția sa politică e chiar binevoitoare, amicală Maghiarilor și guvernelor maghiare.

Analizează apoi articolul și constată, că în el nu se află agitație. Și de altcum vinovat nu poate fi redactorul acuzat, care n'a scris și n'a publicat articolul, ci vinovat e autorul, care nu are curajul să răspundă pentru ideile sale, ci lasă pe altul nevinovat să poarte urmările faptelor sale. Spune cine l'a scris, preotul gr. or. din Gherla, Gavriil Mango, care pe motivul că și pierde slujba (e funcționar de stat, ca preot-catechet la penitențiarul din Gherla) și nu-și poate ține frații la școală, a refuzat să primească răspunderea pentru articol. Acuzatul când a luat el răspunderea pentru fapta altuia, a săvârșit deci o faptă din cele mai frumoase creștinești, un act de cel mai sublim *umanism*, care trebuie onorat, iar nu condamnat. Sunt rari astăzi casurile, ca cineva din altruism din iubire față de deaproapele să aducă jertfă, fie cât de mică.

Explică juraților ce se înțelege sub *agitatori*. Nu se înțelege cei condamnați pentru crima agitației, ci se înțelege conducătorii poporului, în articolul improcusuat, *deputații naționali din dietă*. E de regretat, că acestui cuvânt Maghiarii îi dau altă explicație, și astăzi e destul, ca o fițuică oarecare să numească pe cineva *agitator* ori *Daco-român* pentru a-l face urgisit în fața Maghiarilor, pe când de fapt mulți dintre aceștia sunt mai buni patrioți decât cei ce lovesc în ei cu tină. Roagă jurații, să nu facă martiri dinadins, și atunci când nu trebuie, și din aceia, cari nu vreau să fie martiri, și să țină în vedere faptul scos din istoria popoarelor, că cu cât un popor are mai mulți martiri, cu atât mai aproape de învingere e cauza, în serviciul căreia stau martirii. Cere achitarea acuzatului.

Procurorul răspunde, vorbind din nou despre »Cartea de aur« pentru care acuzatul a fost condamnat, prin urmare e *recidivist*. Cere verdict de condamnare.

Apărătorul replică, că acuzatul la nici un caz nu e *recidivist*, pentru că nu el a scris articolul, nu el a comis delictul, ci răspunde pentru el fiindcă îl obligă legea. Cere din nou achitarea acuzatului.

Prezidentul reasumează decursul pertractării, citește juraților paragrafi din codul penal referitori la *agitație*, le citește întrebarea la care au să răspundă cu da ori nu și apoi jurații se retrag pentru a se consulta.

Peste o jumătate de oră apar din nou în sala de pertractare și prezidentul lor comunică, că acuzatul a fost declarat *vinovat*. Să retrage acum tribunalul, și după o absență de abia vre-o cinci minute, vine earăși, și prezidentul citește cam un sfert de ceas sentința și motivele. Acuzatul e judecat la zece luni temniță de stat, 400 coroane amendă în bani și la purtarea tuturor cheltuielilor de proces. La croirea pedepsei tribunalul a luat în considerare motivul *agravant*, că acuzatul

face traduceri din ele. O traducere a lor în limba română nu cred că ar fi la locul ei astăzi; afară de unele părți, din cari cele mai însemnate sunt: »Aforismele pentru înțelepciunea în viață«, cari conțin eudemonologia sau partea populară a filozofiei autorului, și din care avem o magistrală traducere dela d. T. Maiorescu. Dar cred că ar fi folositoare și chiar necesară o expunere a sistemelor, oricât de sumară, desbrăcată, pe cât se poate, de terminologia abstractă a filozofiei germane și însoțită de observațiuni asupra părților ei paradoxale.

O asemenea lucrare e necesară atât pentru a preveni tinerimea în contra pesimismului acestei filozofii cât și pentru a-i atrage luarea aminte asupra comorii neprețuite, ce cuprinde monumentalele opere ale lui Schopenhauer. Din toate sistemele filozofice, aceasta are astăzi, și va avea în viitor, cea mai mare influență nu numai asupra literaturii și artelor prin estetica sa, partea ei cea mai luminoasă și mai atrăgătoare, dar și asupra moralei și religiei. Pentru că, oricât de paradoxală s'ar părea această afirmație având în vedere pesimismul și ateismul ei, metafizica lui Schopenhauer este cea mai potrivită, prin idealismul său mistic, de a nutri simțimintele morale și religioase.

a mai fost pedepsit, iar motive atenuante nu au fost.

Procurorul s'a declarat mulțumit cu sentința, iar apărătorul a anunțat *recurs de nulitate*, pe motivul, că întrebarea a fost pusă juraților în mod greșit. (Aveau să răspundă, dacă prin articolul improcusuat au fost agitate naționalitățile *nemaghiare* în contra naționalității maghiare, în loc să răspundă, dacă a fost agitată naționalitatea română în contra naționalității maghiare, după ce cu articol scris în românește un pot fi agitate și naționalitățile cari nu știu românește, și fiindcă și legea vorbește în *singular*, despre agitația unei naționalități în contra alteia, unei confesiuni în contra alteia și pe motivul, că cu nedreptul s'a aplicat motivul agravant la croirea pedepsei, după ce acuzatul nu e *recidivist* în cazul de față.

La oarele zece și jumătate comedia a fost gata.

Și acum o întrebare. A fost neincunjurat de lipsă, ca d-l Păcățian să stea în fața curții cu jurații în procesul »Telegrafului Român? Să nu se știe la Sibiu, că d-l Păcățian reprezintă o putere de muncă ca și care puțin avem, și că e păcat, și e colosală pierdere pentru noi, dacă acest capital intelectual vine îngropat pe zece luni? Să nu se știe la Sibiu, că d-l Păcățian, despre care cu drept cuvânt scrisese odată »Gazeta Transilvaniei«, că muncește »în ploaia de gloanțe« e trecut la index și că jurații din Cluj sunt în stare să-l judece și pentru rugăciunea *Tatăl nostru*?

Dacă autorul articolului, care are mâncărimea de a scrie la gazete, dar n'are și curajul de a răspunde pentru aceea ce scrie, a crezut că e frumos, corect și creștinesc lucru, să lase ca altul să poarte urmările energiei sale, nu s'a putut face, ca acest altul să nu fie tocmai d-l Păcățian, care și-a câștigat destule merite pentru neam, ca să poată pretinde, ca alții să se jertfească pentru el, nu el pentru alții? Pe aici aceasta e părerea generală, și e de regretat, că cei din Sibiu nu s'au gândit din vreme să scutească pe d-l Păcățian de năcazul de care a dat.

Reportor.

Cronica din afară.

Situația cabinetului sârb. Din Belgrad se anunță următoarele: Se crede, că ministrul Pasici nu vrea și nu poate încheia o convenție comercială cu Austro-Ungaria. Din această cauză, tinerii radicali au intrat în tratative cu Vuici pentru a-l convinge să treacă de partea lor în cazul formării unui cabinet. În cazul când Vuici va trece la tinerii radicali, partidul radicalilor vechi va cădea și ministrul Pasici va fi silit să demisioneze.

O notă către Poartă. Din Constantinopol se anunță, că ambasadorul Rusiei și al Austriei, au adresat o notă colectivă Porții, pentru asasinarea a 8 bulgari, lângă Salonice, de către bandele grecești.

Măsuri contra revoluționarilor în armata rusă. Guvernul Rusiei a dispus reintroducerea în vigoare a legii desființate de Dumă, prin care se interzice intrarea în armată a persoanelor compromise politiceste. Guvernul speră că cu chipul acesta va înceta pătrunderea ideilor revoluționare în sânul armatei. Nu s'a hotărât însă nimic cu privire la recușții, cari fac parte din această categorie.

Afară de interesantul curs al d-lui Maiorescu la Universitate, care am dori să-l vedem tipărit, nu știu să existe vre-un studiu asupra lui Schopenhauer în limba română. Lucrarea de față este o încercare de acest fel. Ca să fie întreagă am crezut că trebuie să fac cunoscută mai întâi viața autorului, apoi a sistemelor sale. Amândouă au așa de strânsă legătură, încât se completează una pe alta, și numai împreună se pot înțelege de ajuns.

Sunt departe de a crede, că am făcut ceva, care să nu lase nimic de dorit. Nici n'am avut intențiunea de a încerca să dau o icoană completă a operei de mare stil, a lui Schopenhauer. Frumusețea și adâncă rabilă bogăție a cuprinsului ei este de natură de a descuraja dela o asemenea încercare și condee mai îndemnatice decât al meu. Eu am dorit să arăt numai fondul, numai cugetarea principală a autorului, privită din punctul de vedere al științei, al artei, al moralei și al religiei. Desvoltarea acestei cugetări în toată mărția ei se poate cunoaște numai din operele autorului.

M. Strajan.

Condițiile de pace în Maroc. Guvernul a fost încunștințat luni după amiază, că în urma conferenței ținută Duminecă la Casablanca între delegații marocani Uadzeian, Zenata, Slaida și generalul Drude, amiralul Philibert, d-l Maupertuy, consulul Franței, trei tribuni au făcut act de supunere. Iată principalele condițiuni stabilite: ostilitățile vor înceta cu începerea de Duminecă, generalul Drude va putea merge în recunoaștere militară pe teritoriile triburilor supuse spre a se asigura dacă pacificarea este completă; triburile iau angajamentul de a împraștia și de a pedepsi orice grupă înarmată care s'ar forma pe teritoriile lor. Indigenii găsiți cu arme, pe o rază de 15 km. în jurul portului Casablanca vor fi închiși și puși la o amendă de 100 duros.

Delegații s'au angajat a depune pe autorii crimelor comise contra europenilor la 30 Iulie; bunurile lor vor fi vândute. Triburile vor plăti o indemnitate de 2 milioane în plus de tributul pentru lucrările portului Casablanca. Doi notabili de trib vor fi dați ca ostatici. Piața din Casablanca va fi redeschisă cu începerea dela 25 Septembrie.

STIRILE ZILEI.

— 12 Septembrie v.

Dela congresul pressei. Congresul internațional al pressei a luat act de motiunea exprimând desideratul ca toate societățile de presă și toate ziarele să stăruiască pe lângă parlamentele țărilor respective, să voteze un proiect de lege tinzând la *combaterea cu energie a duelului*, și la apărarea onoarei ofensate, printr'un tribunal de arbitraj de onoare. Congresul a votat apoi o motiune tinzând la studierea mijloacelor, cari ar permite ca și gazetarii se se bucure de repausul hebdomadur.

Mandatul dep. Dr. V. Lucaciu — protestat. Cei cari au pus la cale bătăile și incendiările cu ocaziunea alegerii din Beiuș, adică minoritatea candidatului pericunat Kardos, au înaintat eri, precum cetim în ziarele din Budapesta, presiului dietei prin avocatul Tetéleni Armin petiția, prin care atacă mandatul dep. Dr. V. Lucaciu. Ce ironie!

Liga Culturală va organiza anul acesta un ciclu de conferințe cu subiecte patriotice. Printre conferințarii vor fi în primul rând membrii comitetului central al Ligei. Conferințele se vor ține în localul Ligei din Călea Victoriei.

Cununie. D-l Ioan Nistor și d-șoara Vetuca Greavu ne anunță cununia lor religioasă, care se va celebra Duminecă în 6 Oct. n. la oarele 4 p. m. în biserica gr. ort. din Tău. Roșia. — 1907. — Șeica-mare.

Accidentul ministrului Costinescu. Ministrul de finanțe al României d-l Costinescu, a fost victima unui accident de automobil. Luni seara, pe la oarele 7, în momentul când automobilul ministerului de finanțe, în care se afla d-l ministru Costinescu cu familia, venea din direcția Ploiești pe șoseaua națională, în dreptul muntelui Oreților, automobilul și-a schimbat direcția și s'a răsturnat în șanțul șoselei. Din persoanele aflătoare în automobil d-l ministru a fost mai grav rănit, de asemenea și șoferul. D-l Costinescu a fost imediat transportat la domiciliul său din Sinaia și au fost chemați în grabă medicii Mamulea și Tomașian. Celelalte persoane n'au suferit nimic. Doctorii Mamulea și Tomașian examinând pe d-l ministru Costinescu, au găsit că d-sa, în accidentul de automobil, și-a fracturat piciorul stâng cu câțiva centimetri de-asupra gleznei.

Un pod peste »Cornul de aur«. Banca germană din Constantinopol a destinat o sumă pentru construirea unui pod peste »Cornul de aur«. Podul va fi terminat peste un an și jumătate.

Groznică furtună din Buștenari. Furtuna, care s'a deslășuit Duminecă după amiază pe la oarele 5 asupra Brașovului, a trecut și în România, cauzând mari stricăciuni. Iată ce se scrie din Câmpina: Duminecă seara pe la oara 7-50 o groznică furtună s'a deslășuit asupra localității Buștenari. O ploaie torențială, însoțită de tunete și trănzete, cari se urmau fără întrerupere, a îngrozit pe locuitori. Pe la ora 8 și 30 furtuna s'a mai potolit, iar la ora 9 și 20 a încetat cu totul. O mulțime de sonde au avut acoperișurile deteriorate, iar la altea geamurile și ușile au fost sfărâmate. Sonda Nr. 120, proprietatea societății »Steauna Română«, a fost trântită și distrusă în întregime de incendiu. Intreaga construcție, dependințele și mașinăriile sondei, au fost nimicite. Sondorii au putut fugi la timp, alegându-se numai cu ușoare

contuziuni. Pagubele se evaluează la 240 mii de lei. Sonda incendiată era asigurată la societatea »Generală«.

Accidente de automobil. Conții Felix și Frank Hoyos, cari se află în New-York de câteva săptămâni, au călcat Duminecă cu automobilul pe un bărbat și o femeie în apropiere de Coney Island. Ambii sunt grav răniți. — Conții fiind arestați au fost păziți cu mare greutate de câțiva polițiști de furia mulțimei, care voia să-i linșeze. Ei au fost puși apoi în libertate pe baza unei cauțiuni.

— În stația Erd a avut loc luni seara o scenă îngrozitoare. Locotenentul Meszaros, un cunoscut sportman din Budapesta trecea pe șosea cu mare viteză cu automobilul său, în care se afla și șoferul. În întunerecul amurgului, locotenentul nu observă că bariera liniei ferate era lăsată. În viteza sa, automobilul sfărâmă bariera svărlind pe cei doi pasageri pe șine. Meszaros se alege cu brațul stâng rupt. În momentul critic locotenentul observă că acceleratul de Fiume venea cu mare viteză. Intr'o storsare disperată Meszaros scoase revolverul și trase trei focuri. La auzul detunăturilor conducătorul locomotivei opri brusc mașina. Meszaros fu luat în tren unde i se dădură primele ajutoare. Șoferul, care a scăpat neatins, și-a continuat drumul cu automobilul.

Aviz. Suntem rugați din partea poliției a aduce la cunoștința publică următoarele: Ziua de Sf. Mihail, 29 Sept., fiind o zi de Duminecă, mutarea obicinuită în această zi e oprită. Locatarii se pot muta cu o zi înainte sau după 29 Sept. n.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 25 Septembrie. Drept răspuns la o întrebare a redactorului foaiei »A Hir«, poetul Björnson a adresat acestuia o scrisoare în care zice: »Din copilărie am iubit poporul maghiar, mai târziu însă când l'am privit mai de aproape și am aflat de nedreptățile, ce le fac Maghiarii popoarelor, cu cari trăesc împreună într'un stat, am început să urăsc șovinismul. Cred că în afară de Ungaria nu e nimeni, care să nu aibă acelaș sentiment. Noi credem că aceste nedreptăți mai curând sau mai târziu vor împinge Ungaria în nenorocire«.

Viena, 25 Septembrie. Legațiunea română publică următorul comunicat: »Știrile din Budapesta sunt niște *invențiuni tendențioase, încât ele nu merită nici o desmințire*. Trebuie constatat numai că știrile despre vizita la Bistrița a d-lor D. Sturdza și Brătianu, cu toate amănuntele cu cari sunt redade, nu corespund intru nimic realității. D. Sturdza — conform legilor românești — în timpul lipsei din țară a Regelui, reprezintă puterea regală și deci nu poate părăsi țara. D. Brătianu, care împreună cu tinăra d-sale soție a făcut o călătorie cu automobilul prin Transilvania, a primit din partea contelui Szapary secretar la legația austro-ungară din Bucuresci, un *pașaport în limba ungurească, prin care autoritățile ungurești sunt invitate ca să lase a trece granița nesupărat pe ministrul Brătianu, care călătorește cu automobilul*. Nu este deci intru nimic adevărat că d. Brătianu a căutat să ascundă oficialitatea sa de ministru.

Această explicațiune a legațiunei române din Viena a fost transmisă tuturor legațiunilor europene.

Viena, 25 Septembrie. — Regele Carol a sosit azi aici. Se crede că va avea o întrevedere cu Impăratul, care-l va întâmpina la Schönbrunn, unde se va da un prânz în onoarea lui. Vineri dimineața Regele și Regina vor părăsi Viena și vor sosi la Sinaia Sâmbătă.

Proprietar : Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisco

**Dela „Tipografia și Librăria“
A. MUREȘIANU, Brașov
se pot procura următoarele cărți**

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandările.)

Cărți de rugăciuni și predici.

A apărut o nouă carte de rugăciune intitulată „*Lauda lui Dumnezeu*“ pentru credincioșii de religie ortodoxă română cuprinzând: rugăciuni de dimineață, de seară, de sfânta Liturgie, pentru taina mărturisirei, precum și alte rugăciuni folositoare.

Acastă carte de rugăciuni e neagră și luxos legată și aurită. Formatul ei e sub octav. Are 255 pagini și costă numai 90 bani, plus 10 bani porto.

Atragem atențiunea fie-cărui doritor de asemenea cărți de rugăciuni, cari în felul lor n'au mai eșit până acum la noi Români. Fie-care carte are și un toc de carton tare, în care se păstrează.

„*Cuvântări bisericesti de Masillon*“ traduse din originalul francez de Ioan Genț protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare. Prețul 5 corone (6 Lei 50, plus 20 bani porto).

Predici și învățături la toate Duminicile și săbătorile anului culese de Petru Maior de Dicio-San Martin editate acum de prima dată cu litere latinești de Dr. E. Dăianu. Toate 3 părțile cu 3 corone plus 30 bani porto.

Cheia Raiului e o carte nouă apărută acum pentru credincioșii români greco-catolici care cuprinde în sine rugăciunile de dimineață și de seară la sfânta Liturgie și la toate trebuințele sufletesti. Această carte e tipărită cu litere frumoase și mari latinești pe 256 pagini și e foarte frumos legată iar pentru o mai bună păstrare are fie-care și câte un toc tare de carton. Prețul ei e numai de 75 bani plus 10 bani porto recomandat mai mult. Se potrivește foarte bine ca dar de Crăciun.

Un farmacist, (apotecar) diplomat care cunoaște bine limba română, să primește sub condițiuni favorabile îndată în farmacia (apoteca) D-nei **AURELIA CUTEANU** în Zărnești.

Informații mai detaliate să pot lua dela D-sa.

ALEXIN

**Cea mai fină
UNTURĂ DE PLANTE
PENTRU FIERT, FRIPT
ȘI PRĂJITURI**

**25% MAI CU SPOR CA
ORI CE UNTURĂ
PENTRU UȘOR DE
MISTUIT RECOMAN-
DATĂ DE MEDICI**

**VERITABILĂ
NUMAI CU ACEASTĂ
MARCĂ DE SCUTIRE.**

Se capătă în
toate băcăniile.

**O recerintă a frumsetei este
Teintul frumos.**

Damele îl pot conserva prin folosirea a miraculoasei
MARGIT-CREMA
a lui FÖLDES.

MARGIT-CRÈME este un cosmetic cu deosebire fin și plăcut, care netezește fața în scurt timp, face pielea moale ca catifeaua, în 10—20 zile. Dispare cu desăvârșire pistrii, petele de ficat și orice necurătenie a feței.

O particularitate avantaioasă a Crèmei este că nu face pielea lucie ca alte crème, din contră dispare lustrul, se poate folosi peste zi. Avantajul principal că nu conține argint viu sau plumb.

Prețul unui borcan mare 2 cor., borcan mic 1 cor. Margit Pasta de dinți 1 cor. Apă de obraz 1 cor.

Se capătă în toate farmaciile și droguerii.

Producător: **CLEMENS v. FÖLDES**, farmacist în Arad.
Comande de 6 cor. să trimit franco.

A se feri de imitații!

Cruce séu stea după electro-magnetică
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. Nu e mijloc secret.
Vindecă și inviorează pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă o boală.

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătăie de inimă, sgârșiri de inimă, asmă, suflul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftei de mâncare, reoală la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — În cancelaria mea se află atestate încurse din toate părțile lumii, cari prefusec cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate Acel pacient care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se rîtrimit banii. Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ore-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficiuș oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja înfăințata crucea mele electro-magnetice o recomandă îndecesebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor.

folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vîndare pentru țără și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

AVIS IMPORTANT!

Aduc la cunoștința On. Dame din loc și din împrejurimea Brașovului, că m'am reintors din voiaj de toamnă din streinătate și

am adus un mare asortiment de

PĂLĂRII

de Dame, Domnișoare și de Copii pentru sezonul de toamnă și eamnă.

Asortiment bogat de Modele din VIENA și PARIS se găsesce tot deauna în magazinul meu. Pălării vechi prelucrez după moda cea mai nouă și cu prețuri foarte moderate.

Asemenea se primesc în salonul meu orice comandă precum: ROCHII, BLUZE, COSTUME de DAME și de COPII de cusut precum Rochii și pălării de doliu se efectuează în 24 de ore cu prețuri foarte reduse.

Rog Onoratele Dame a-mi da tot sprijinul Dumnilor.

Cu toată stima
ROSA WEISS,
Strada Porții Nr. 16. Etajul I.

[3002,4—10.]

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis provizor un

Atelier de blănărie subțire

în Brașov, Târgul Inului Nr. 26, unde se pot căpăta numai confecțiuni proprii de gulere de

Dame (boacă), mufuri, șepci de blănă, Crimer și Stofă. Tot-felul de Baltoane blănite pentru Dame și Copii, Figaro și paletoane, cu un cuvânt toate articolele ce se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat cu prețuri foarte ieftine.

Prin experiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în streinătate pot satisface tuturor recerintelor spre deplină mulțumire.

Pun căptușeli de blană. — Primesc reparaturi.

Articole de blănărie cumpărate dela mine le curăț fără plată. Comande din afară le ezeccut punctual. — Serviciu solid. — Mă rog de sprijin.

Cu toată stima
Weiszfeiler Sándor,
blănar subțire.

Magazinul meu dela 1 Oct. a. c. se află în Stada Porții Nr. 48.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provăduț cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE ÎN AUR, ARGINT ȘI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURI.
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Coverte, în toată mărimca.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etajul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.